

zaslužene vojne odškodnine. Ravno vsled tega pa je velika napaka opozicije, da ni znala ali hotela ločiti pravih krivcev od nepravih, temveč da vedno le generalizira Srbe in tako doseže samo koncentracijo srbke fronte.

Bojim se, da se naša opozicija še dolgo ne bo poboljšala, ker bo plemenskim geslom dajala še v naprej prednost. Plemenska gesla pa samo razvnamo strasti, ne prinašajo nobene jasnosti, niti ne grupirajo ljudi pravilno. Kako naj vendar pridemo do zboljšanja, če smatramo za višek svojih ciljev ostro ločeno grupiranje davkoplačevalcev v Srbe, Hrvate in Slovence? Pravo skupno delo — in samo tako more gospodarsko vrediti državo — moremo doseči le tedaj, kadar bodo Srbi, Hrvati in Slovenci vezani v eni skupni misli, ki seveda za prve čase more sloneti samo na gospodarski podlagi.

Naša skupščina bo leha na plemenski borbi in ta bolezen je tudi v njenem proračunu. Zato pa se dviga črta našega gospodarstva in naše politike tako polagoma, da govore pesimisti o našem nazadovanju, da mislijo nekateri politiki, da je agitacija proti Beogradu, recte proti Srbom, najmočnejši adut.

Pa temu ni tako in ravnokar končane občinske volitve v Zireh in na Raketu so dokazale, da je gospodarsko vprašanje močnejše od vseh drugih vprašanj in da vprašanje davkov dohteva vso agitacijo proti Srbom. To mišljenje ljudstva pa je močnejše opazovati tudi med Radičevimi volilci na Stajerskem. In če ne bi Radič v mori previdnosti zadržal štajerskega mandata za sebe, bi mogli doživeti presenečenje, da bi jo oba Radičeva poslance na svojo roko mahnila v Beograd. Prehajamo iz dobe fraz, v dobo dela in samo v korist celote bo, če bodo pri tem padle tudi žrtve.

Vse kaže na to, da se hrvatsko vprašanje pričinja gibati s svoje mrtve točke. Zadnjič sem vam poročal, da misli vlada z ustanovitvijo delegacije vsaj deloma zadovoljiti hrvatskim željam po samopravi. Sedaj se govori o novih korakih vlade za zblizanje s Hrvati. Tako poročajo zagrebški listi, da je bil povabljen Radič s posredovanjem angleške Labour Party na pogovor z našim poslanikom v Londonu G. Garviličevićem. Če je ta vest resnična ali ne, je nemogoče sedaj kontrolirati. Vredno pa je zabeležiti odmev, ki ga je povzročila v Zagrebu. «Obzor» jo komentira simpatično, «Pravaš» pa je vsled nje razburjen in grozi Radiču. Iz tega se vidi, da še dolgo niso podrti vsi mostovi za sporazum. Zavest skupnih interesov je pač tako močna, da ne bo nikdar popolnoma ugasla. In ta zavest je kit Jugoslavije, proti kateremu so vsi napor separatisti zamen in ta zavest je, ki je zmagala pri volitvah v akademsko podporno društvo v Zagrebu, ter tako dokazala, da je njena zmagota gotova, kajti bodočnost gre mladini.

O. P.

Poincaré — Stresemann

Konec Stresemannove vlade je prišel ob istem času, ko je Poincaré dobil zmagovalo zaupnico v francoskem parlamentu. Stresemann pa porazno nezaupnico. In glasovanje v Parizu kakor ono v Berlinu je izrazilo ono večno vprašanje francosko-nemškega spora.

Navidezno je Stresemann padel zaradi razvoja notranjepolitičnih dogodkov, v resnici pa je postal žrtev porurskega vprašanja.

Stresemann je prevzel slabo dedščino po svojem predniku, kancelarju Cuno. On je takoj spoznal, da je porurska vojna za daljšo dobo nevzdržna. Zato si je takoj ob nastopu postavil nalogo napraviti konec pasivnemu odporu in na ta način spraviti odškodninsko vprašanje zopet v tok in razpravljanje.

Stresemann je sijajen govornik, in bržkone se ima ravno svoji nenavadni zgovornosti zahvaliti za častno mesto nemškega kancelarja. Njemu, mlademu možu je pač laskalo postati poglavar vlade nemške države. V svesti si je bil težav, pa vkljub temu se je vrget v vrtnice z državnim ladjem, da poskusi srečo.

Politični in osebni nasprotniki njegovi bodo ob priliki njegovega padca našli tisoč pogreskov, da ne bo ostala krpica na njem cela. To je pač običaj v politiki. Objektiven motritelc razmer v Nemčiji pa si bo moral reči, da je položaj zares tako zelo težak, da se ni čuditi, ako ga ni znal obvladati Stresemann.

Stresemann je «eksperimentalni», pa se mu poskus ni obnesel. Prvic se ni povzdignil nad povprečnostjo, zakaj časi so takšni, da zahtevajo ženjalne glave. Drugič je stopil k državnemu krmilu s tisto specifično nemško duševnostjo, ki je neka zmes trme, nadutosti in slabo prikrite zvižnatosti. Dalje je Stresemann preveč upošteval javno mnenje in preveč sledil zahtevam svoje stranke.

Najprej je izgubil mnogo dragocenega časa s tem, da je počasi in z vso obzirnostjo pripravil javnost na kapitulacijo v porurski vojni. Bilo je pač jasno, da se je morala porurska vojna končati porazno za Nemčijo; stalna podpora porurskemu prebivalstvu za brezdelje je morala iztrpiti še take zaklade in zaloge.

Napaka Stresemannove taktike je obstojala v tem, ker ni prišel takoj z barvo na dan. Takoj je moral prenehati s pasivnim odporom v Porurju, morda bi ne bila kapitulacija tako brezpogojna, kakor se je zgodilo. Oni napadni nemški ponos je tudi tu zakrivil veliko škodo, ki jo trpi danes narod in država.

Ob času, ko se je imelo odločiti o najvažnejših vprašanjih, pa je močnejšo zadrževala notranjepolitična kriza. Boj med desnicami in levico, ki se je pričel pri vseh strujah, je zavlekel tudi Stresemann v svoj vrtnec. Sledili so porazi za porazi. Nemški industrijalci so se postavili

nač državo in skušali na svojo pest rošiti svoja bogastva ne oziraje se na delavstvo, ne oziraje se na interese države. V teh raztrganih razmerah je Stresemann izkazal slabost. Svojo slabost je skušal maskirati s preveč poudarjeno strogostjo napram levici, zlasti komunistom, istočasno pa so mu industrijalci in bavarski separatisti, politiki in politikanti vseh desničarskih struj uganjali take sitnosti in mu kazali osle, da je izgubil ves ugled onega «železnega» moža, za kar so ga smatrali nekateri občudovalci njegovega govorniškega talenta.

Tudi zadnja gesta: razpust komunističnih in skrajnih nacionalističnih organizacij ga ni mogla rešiti. Odigral je svojo vlogo v določeni mu dobi in mož mora napraviti drugemu prostor.

Stresemann je padel, toda njegova vlada, dasiravno koalicijska, je zadala celokupni levici nekaj usodnih udarcev. Socialni demokratje in komunisti so zelo oslajeni. Saška, Turinska, diktatura Kahra na Bavarskem z vsem protisocialističnim terorjem, to so izgube levice, ki pridejo v dobro desnici.

Z ojačenjem desnice se je položaj nekoliko izpremenil. Ta desnica pač ne bo mogla brezobzirno vladati nad milijoni delavcev, ki so hrbtenica Nemčije. Tudi z ozirom na zunanji položaj bo morala znatno popustiti svoje previsoke napete strune. Težko je tudi verjetno, da bo mogla desničarsko pobarvana vlada doseči kakšne večje uspehe v zunanji politiki, posebno ne bo primerna za pogajanja s Francijo.

Poincaréja so hoteli vreti desničarski radikali s Tardieujem na čelu. Poincaréjev umik v zadnjem poslanskem zborovanju je dal povod tej kampanji. Toda Poincaré je spretno zavrnil ta napad in izrazil novo glasovanje in je dobil večino, ki dokazuje, kako trdno sedi na vladnem

stolcu in da je njegova politika izraz resnične volje večine francoskega naroda. Proti takemu kričnemu argumentu bodo imeli Angleži kaj težko stališče.

In kaj naj dosežejo Nemci pri takem položaju. Na Francoskem skoraj enodušno odobravajo Poincaréjevo politiko, v Nemčiji pa taka politična razkosanost. Ali se bodo Angleži zares do konca izpostavili za Nemčijo, ko pa kažejo Nemci, da niso dorasli tem zanje tako resnim časom.

Poincaré je izjavil, da ne bo novih zasedb. Rekel pa je, da se bodo Francozi utrдили v Porurju, če se bo Nemčija še vnaprej upirala obveznostim, ki izvirajo iz versailleske pogodbe. On hoče odškodnino in varnost meja. To je sedaj stalen refren njegovih govorov.

Poincaré se drži, odkar je na čelu sedanje vlade, ene smeri. Od te smeri se ne umakne za las. Iz taktičnih razlogov je prisiljen napraviti tupatam kakšen spreten umik v nebiestvenih vprašanjih, toda smer ostane. V tej njegovi doslednosti je njegova moč, odtod njegovi uspehi. Ti uspehi so vidni za sedaj samo v notranji politiki, ker narod mu sledi, kako se bo ta politika obnesla tudi na zunanji in kakšne posledice ugetne imeti za francoski narod v bližnji bodočnosti, je težko proročati. Vsekakor pa se nam zdi, da so preveliki črnogledi oni, ki trde, da bo Poincaréjeva politika poguba za francoski narod. V skrajni sili ima Francija še drugih sposobnih mož, ki bi znali popraviti Poincaréjeve napake, če bi se te izkazale. In v tem slučaju bi se Poincaré tako mirno umaknil, kakor se je umaknil njegov prednik Briand. Francozi imajo mnogo znamenitih idejnih osebnosti. Francoska država ima še več preizkušenih političnih krmilarjev, že davno so Francozi ven iz tiste dobe, da bi bili prisiljeni prenašati jerobstvo ene osebe. In zato je moč Francije za gotovo zgodovinsko dobo nemajna.

DNEVNE VESTI

Ali pridemo na vrsto?

Obisk tržaškega prefekta in župana pri min. predsedniku in finančnem ministru Vprašanje drž. vpokojencev - Spomenica vladi zaradi davkov

Vprašanje, ali pride tudi naša pokrajina, kedar na vrsto s svojimi stoterimi vprašanji, ki čakajo rešitve, se zdi, da se bliža ugodni rešitvi. Vsaj tako bi se dalo sklepati iz poročil o obisku našega prefekta in našega župana pri finančnem ministru v Rimu. Predvsem sta tržaški prefekt in tržaški župan — kakor pravi poročilo — opozorila g. ministra, da je nujno potrebno likvidirati posojilo, dovoljeno Tržiču, ker še-le potem bo moč zaposliti številno delavstvo, ki čaka na delo.

Opozorila sta ga nadalje, da bi bilo primerno, če bi se dovolilo plačanje zaostalih davkov v obrokih. Tudi bi se morala država odpovedati delu dohodkov od davkov na stavbe v prid občini sprico dejstva, da ima država v Trstu večje dohodke kakor v katerikoli drugem mestu.

Z ozirom na uradnike prejšnjega režima sta mu priporočila, naj bi sprejel zahteve vpokojencev prejšnje države in asimiliranih uradnikov; na te uradnike naj se primenile zadnje izdane določbe za državne uradnike in naj bi se jim dalo državljanstvo.

Minister De Stefani je obljubil, da se bo zanimal za vsa vprašanja, ni pa skrival, da so nekatera zvezana s težkočami. Glede obročnega plačanja davkov in glede postopanja z državnimi uradniki je dal minister najboljša zagotovila.

Prefekt in župan sta obiskala tudi min. predsednika in ga naprosila, naj bi prišel v Trst dne 20. decembra, na dan spominjske svečanosti za Oberdankom. Ministrski predsednik je izjavil, da mu je žal, da pa ne more sprejeti vabila, ker je ravno za ta dan zadržan. Namerava pa priti prihodnjega ponedelja. Prefekt in župan sta mu nato poročala o ugodnem stanju tržaške luke in o procvitu prometa, ki da že presegajo predvojno dobo.

Tako poluradno poročilo o tem obisku. V snočnjih večernih listih pa čitamo, da je bila poslana od tržaškega župana in tukajšnjih senatorjev ministrskemu predsedniku brzojavka, ki pravi med drugim: «List „Il Pensionato“, uradno glasilo Nacionalne zveze vpokojencev, objavlja v svoji zadnji številki vest, da so bili vpokojenci odrešenih pokrajin izključeni od porazdelitve 75 milijonov, določenih za vpokojence v ministrskem svetu.»

Brzojavka opozarja ministrskega predsednika, da se vpokojenci novih pokrajin že nahajajo v slabšem položaju nego vpokojenci po ostalih državah. Marca meseca jim je bila znižana pokojnina za nad 30 odst., in sedaj je že četrtič, da se izključujejo od dobrot, katerih so deležni njihovi kolegi.

Odbor sestavljen od zastopnikov tukajšnje industrijske zveze, trgovske zveze, ladjedelske zveze, zveze privatnih uradnikov, pokrajinske zveze fašistovskih sindikatov, zveze hišnih posestnikov in drugih je poslal vladi spomenico v kateri zahteva:

1. da se dovoli plačanje dolgovanih, a ne vplačanih davkov do konca decembra 1923, v 30. dvomesečnih obrokih tekom petih let in brez kakih obresti. V posebnih slučajih naj se ta rok primerno podaljša. Izirjevanje davkov bivše vladavine naj pride na vrsto šele, ko definitivno poteče rok po novih določbah;

2. da se ustavi ugotavljanje zapadlosti in izirjevanje dohodnine od delavskih plač in naj se v ta namen uveljavijo ista načela, ki veljajo v starih pokrajinah kraljevine, in sicer začeti s 3. novembra 1918;

3. da se z dne 1. januarja 1922. odpravijo dodatni 60% davki in se na ta način izenačijo stare pokrajine z anektiranimi pokrajinami

Povod tej resoluciji je dalo dejstvo, da se je z raztegnitvijo italijanskih davčnih zakonov na anektirane pokrajine ustvarilo v teh poslednjih neznosno gospodarsko stanje.

Po teh zakonih morajo namreč naši davkoplačevalci plačati tekom leta 1924. razen direktnih davkov za to leto, predpisanih po italijanskem zakonu, še za več let zastale davke, dolgovane bivši državi. Večina davkoplačevalcev dolguje še davke iz l. 1914. Ker stopi januarja vsa it. davčna zakonodaja tudi v novih pokrajinah v veljavo, se sedaj na hitro ugotavlja svota teh davkov, tako da bo to delo do konca leta že gotovo. Na podlagi ukaza od 11. januarja 1923. št. 117 bi se morali ti zastanki — ki znašajo do leta 1923. kakih 120 milijonov lir! — izterjati tekom l. 1924. in sicer v treh enakih obrokih po določbah čl. 62 pravilnika za izterjevanje davkov: vse to brez oziroma dejstvo, da so bili ti zastanki ugotovljeni le provizorično, in da so imeli davkoplačevalci po avstrijskem zakonu pravico zahtevati pri merodajnih oblastvih eventualne popravke.

Vse to je obširno razloženo v posebni spomenici, poslani ministrskemu predsedniku in finančnemu ministru, katera razen tega opozarja na nevzdržen položaj prebivalstva novih pokrajin, ustvarjen brez krivde tega prebivalstva. Spomenica poudarja, da bi vsaj moral dovoliti za plačanje zastalih davkov vsaj rok 10 let, omejuje se pa v želji po sodelovanju z vlado le na 5 let. Pravilnost pa zahteva, da pride izterjevanje zastalih davkov na vrsto, le ko bodo ugotovljene definitivne.

Omenjeni odbor bo pozval vse politične zastopnike novih pokrajin, da podprejo te zahteve.

„Izenačenje“, ki ga odklanjamo!

Zakon predpisuje, da mora biti uredba vseh šol v kraljevini enaka in da se mora zato tudi v drugojerzičnih krajih vršiti pouk v italijanskem jeziku!

Tako je počul minister Gentile poslanca Stangerja. Hotel je reči s tem, da se mora šolstvo v priključenih pokrajinah „izenati“ onim v starih pokrajinah kraljevine.

Izenačenje — to je danes tista čudotvorna beseda, na katero prisegajo vsi nacionalistični razpaljeni krogi, ne da bi se pa poirudili, da bi se nekoliko poglobili v ta pojem. Vsaka država ima pravico in celo tudi dolžnost, da stremi po izenačenju vseh svojih delov v zmislu, da bodo vsi njeni državljani enaki pred državnimi zakoni v — da govorimo zopet z gosp. Mussolinijem — v pravicah in dolžnostih. Takemu izenačenju se mi ne upiramo, marveč si ga želimo. Upiramo se pa „izenanju“, kakor ga hoče šol. reforma nasilno uvesti. Kje je tu enakost, če se državljanom ene pokrajine jemlje vsaka pravica do šolstva in so siljeni, da se podredijo popolnoma uredbi v drugih pokrajinah, čeprav imajo te vse druge in drugačne kulturne potrebe. Za šolstvo v starih pokrajinah z njih enotnim italijanskim prebivalstvom je neizogibna in samoobsebi umevna potreba, da se pouk vrši v materinem italijanskem jeziku. Za šolstvo v naših krajih z njih slovenskim prebivalstvom pa je istotako — ako naj šola dosega svoje kulturne cilje — neizogibna, samoobsebi umevna potreba, da se pouk v njih vrši v materinem slovenskem jeziku. Pouk v materinem jeziku je vrhna kulturna potreba vsakega ljudstva. Izenačenje šolstva na ta način, da se za šole, ki naj služijo prebivalstvu druge narodnosti, torej z različno potrebo na kulturnih sredstvih, dekretira isti učni jezik, isto učno sredstvo, pa ni nikako izenačenje v pravem in dobrem pomenu besede, ampak ustvarja položaj — neenakosti. Če bi minister Gentile hotel šolstvo v novih pokrajinah izenati z onimi v starih pokrajinah v zmislu, da mora v vseh šolah kraljevine veljati isti učni red, da se mora povsod vršiti pouk v istem duhu, da se mora v vsaki šoli vzgajati mladina v zveste in lojalne državljanke, da se mora nad vsemi šolami vršiti istovetno nadzorstvo, da mora prebivalstvo v enaki meri prispevati za šolstvo: potem bi bilo to izenačenje, ki bi mu ne mogli nikdo oporekati. Država bi izjavila le svojo neoporečno pravico, če se šolstvo v epem delu

države „izenanjuje“ v tem smislu, da izgublja — kar je neizogibno z narinjanjem jezika, ki ga otroci ne znajo — vsako vrednost, kot učilnica ljudstva: potem ni to izenačenje, ampak najhujša neenakost torej krivica, za prizadevo prebivalstvo, pa tudi greh proti kulturi. Je-li n. pr. enakost, če sedita dva pri isti obloženici mizi, če imata oba pred seboj isto potrebno jedilno orodje in morda tudi snežno-beli prt, če pa le eden sme zajemati iz polne skledice, drugi pa ne?! In če tisti, ki jemlje iz skledice, veli onemu drugemu: dovolj je, da jem jaz, ker s tem sva že — izenačena! Tako je z našim ljudstvom po Gentilejevi šolski reformi. Vsi naj sedimo okolo skledice — kulture, ki jo je položila država na mizo, zajemati iz nje pa naše ljudstvo naj ne more, ker ne sme rabiti žlice — svojega materinega jezika! Hvala lepa za tako „izenančenje“, po kateri naj bo eden isti, drugi pa kulturno lačen. Tak pomen ima šolska reforma za narodne manjšine v naši državi.

Ne ubijaj!

Dopis iz učiteljskih krogov: Z „novo“ Gentilejevo reformo je naše slovensko učiteljstvo kar ga je še ostalo ponekod popolnoma posuznjalo. Nov sistem „moderne“ države ubija učiteljstvo duševno in telesno. Dotim predpisuje zakon tedensko 24 ur pouka in ne sme presegati 30 ur, nalaga okrajni nadzornik v Kopru gospod. Cociancich nekaterim učiteljem v okraju do 40 ur tedensko. To je zanj povsem logično, kajti „moderna reforma“ mu to predpisuje. Na dvorazrednicah, kjer sta bili dve slov. učni moči, je danes ostala še ena slovenska moč (ali tudi nobene) za drugo učno moč je povsod nastavljen italijanska učna moč, in sicer samo za otroke prvega šol. leta. Ostali otroci iz 2., 3., 4., 5. in 6. šol. leta so dodeljeni še vedno slov. učitelju. Ti otroci pa morajo imeti tudi zadostno število tedenskih ur. Da bi se vseh pet šol. let imelo v enem razredu je izključeno, prvič, ker ni možno poučevanje in drugič tudi radi prostora. In ta uboga slovenska para si mora tedaj razdeliti tako, da pride — razun italijanščine, ki jo pa zopet poučuje za to postavljen ital. specialist — po 18 do 20 ur tedensko na dve skupini t. j. 2. in 3. šol. leto popoldne, 4., 5. in 6. šol. leto dopoldne. Da je moč doseči to število ur, treba se razume, poučevati tudi v četrtkih.

Strokovnjaki, ki so določili v zakonu 24 ur tedenskega pouka so znali, da ni moč doseči zahtevanih 24 ur. In ta zahteva, da bi učiteljstvo dnevno po 6 ur med 60 do 80 učenci učil, govoril, kričal in se jezil je nemogoče, ker trpe pljuča, duh in telo.

Gosp. Cociancich, to se pravi učiteljstvo ubijati! Imate li kaj vesti, kaj srca?! Niste li bil tudi Vi učitelj? Kaj bi Vi storil, ko bi se vam naložilo 36 do 40 ur tedensko šole? Vas li ne peče vest za te krivice, ki jih delate Vašim tovarišem?!

Učiteljstvo izvršuje po svoji zmožnosti naloženo nalogo, ker se mu preli v nasprotjem slučaju z odpustom iz službe. Gospod. Cociancich ve, da ne bo učiteljstvo kos tej nalogi in da bo moralo podleči. Kaj potem?

Slovenski učitelji bo prisiljen prositi dopust in njegovo mesto ostane prosto ali se nastavi ital. učna moč. Tudi zvit in prebrisan način za odpusčenje našega učiteljstva. G. nadzornik, naj Vas naš prvi apel privede do tega, da popravite storjene krivice, in — ne ubijate našega učiteljstva!

Kako je učil papež Leon XIII.

Naša vlada je torej zaukazala, da se ima — kakor vsi drugi predmeti — tudi verski pouk vršiti v italijanskem jeziku! Der „Landsmann“ je že označil stališče, ki ga more nemška duhovščina v Poadižji edino zavzeti in izvajati napram temu ukazu: Non possumus! Slavni papež Leon XIII. je rekel v svoji encikliki „Quod apostolici muneris“: „Ako bi naredbe zakonodajalcev in knezov kaj določile ali zaukazale, kar je nasprotno božji in naravni pravici, potem zahtevamo od nas naše doostojanstvo in dolžnost kot krščanov in pa izrek apostolov, da služimo bolj Bogu, nego ljudem.“

Tudi verski pouk v nemščini — prepovedan!

Kr. podprefektura v Bocuenu je razposlala župnim uradom in vsem šolskim vodstvom ukaz, da se ima v vseh prvih razredih tudi verski pouk vršiti v italijanskem jeziku!

Der „Landsmann“ pripominja, da se tu uresničuje tisti znani pregovor, ki pravi, da prokletstvo vsakega zlega čina je, da poraja vedno zlo. Začeli so z nasilstvom, da morajo otroci proti volji in protestu starišev obiskovati italijanske šole. Temu nasilju sledi popolna odprava nemških šol v nemških občinah. Začetek k temu je že storjen s poitaliančenjem vseh prvih razredov ljudskih šol. Sedaj pa je prepovedan tudi verski pouk v materinem jeziku, čeprav to ne nasprotuje samo božjim in cerkvenim, ampak tudi državnim zakonom. Tisti, ki so položili roko na 400 nemških šol, so se dotaknili sedaj tudi najsvetejšega. Tudi v to so vrgli baklo nacionalne vojne. Tudi resnice, ki so često težko dostopne malemu človeškemu razumu, naj se razlagajo otrokom v povsem tujem jeziku! Baklja narodnega sovraštva naj se že v mladih letih vrže v svetleč otroke duše! Rečeni list navaja besede trentinskega škofa Coelestina v pastirskem listu iz leta 1921, da raznarodovanje dežele ne pomenja le kršenje pravne prava, marveč je tudi nasprotno vsakemu pozitivnemu pravu, ker tako postopanje neizmerno škoduje krščanski vzgoji mladine. Materini jezik je neizogibno sredstvo, če hoče govoriti srcu otroka in ga vzgajati k čednosti. Raznarodovanje domača moralno nemožnost za krščansko vzgojo.

S tem je — pravi „Landsmann“ — že dano postopanje duhovščine napram temu vprašanju v zmislu besed škofa Zweigerja: Dolžnosti, poverjene mi od Boga, bom izpolnjeval vsikdar. Če bo možno to brez konfliktov, mi bo vedno najljubše. Če pa bom imel izbirati med izpolnjevanjem dolžnosti in konfliktom z vlado, ne bom nikdar v dvomu, kaj naj izberem. Z raznarodovanjem, grožnje in trdo prežiganje nas ne preplasi. Neuklonljeno duha bomo govorili, delali in trpeli. Če se nam bodo stavlale zahteve, ki niso združljive z našimi dolžnostmi napram cerkvi, bo naš odgovor odločen: „Non possumus.“

Rečeni list dostavlja. Non possumus! Ne moremo se smemo!

V Rimu naj bi vendar pomislili, kake perspektive za bodočnost se tu odpirajo, zlasti se, ko je gotovo, da bo trolsko ljudstvo na strani svoje duhovščine. Pa tudi v Vatikanu naj bi nekoliko razmisllili! Posebno se, ko ta manjšinska politika izkiva odpor tudi izven države — ne le v inozemski javnosti, marveč tudi na vodilnih službenih mestih, kakor je razvidno iz izvajanj avstrijskega kancelarja Seipela, ki smo jih priobčili včeraj.

Učiteljski sindikat „Eia“

Poglavje o učiteljskem sindikatu „Eia“ postaja vedno bolj zanimivo. Objavljamo, evo, izjavo, ki smo jo prejeli od g. Šuke iz Tomaževca:

„Podpisani izjavlja, da do današnjega dne sploh ni dobil še nikakih pravil snujočega se „Učiteljskega sindikata za sezanski okraj“ (ime, ki se je nabilo pri sestanku v Sežani) v pregled, v odobritev in v podpis, kar bi se moralo zgoditi glasom izrecnega dogovora pri sestanku — pred razposlanjem vabil učiteljskega pristop. Iz tega sledi, da nisem v tej zadevi ničesar podpisal!

Ravnokatol nisem dobil do danes tudi znane okrožnice, ki so jo baje dobila vsa šolska vodstva okraja. Zvedel sem o njej šele od nekaterih tovarišev in iz časopisja.

Tovarišem sez. okraja naznanjam s tem, da sem se opredelal odbornikemu mestu v pripravljenem odboru snujočega se sindikata.

Tomaževica, 20. nov. 1923.

Šuka France, učitelj-voditelj.

Božičnica se bliža...

Zima je tu — kako ugodno nam je dobro oblečena v zdravem stanovanju, ob toplo za kurjenju peči; v tem prijetnem položaju ne moremo drugače nego, da se zmislimo na one množice, kateri niso deležni vseh teh dobrot! Koliko je ljubečih mater, katere s solznimi očmi objemajo svoje male, da jih ogrejejo, ker jim ne morejo kupiti potrebne tople obleke! Božičnica se bliža, premočnejši bodo otroci čiste in svoje razveselili z mnogimi darovi naš ob sebi tej priliki ravnajo po zlatih stilih našega „Slavčka“.

Odpi srce, odpi rok — otraj bratovske solze sirotam olajaj gorje.

* SEJA ODBORA POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOSTI“ V TRSTU. Radi danes zvečer prejete dopisa Polif. dr. „Edinosti“ v Gorici sklicujem za poročanje in nuno sklepanje o tem dopisu sejo odbora Polif. dr. „Edinosti“ v Trstu na 27. t. m., torek, ob 730 popoldne. Živo prosim, da pridejo vsi, brez posebnega vabila, ki bi radi prekrajnega roka ne moglo več vseu za časa dospeti. — V Trstu, 24. nov. 1923. Dr. Josip Willan, predsednik.

Erzjavni promet na poštnem uradu v Jekšanah se odprvi z dne 1. decembra t. l.

Gospod Dušan Stular, učence prof. Školek je dobil z vsemi glasovi odpustno diplomu z klavir v tukajšnjem konservatoriju Tartini. — Castitamol

Društvene vesti

Dekliška Marijina družba v Rojanu prired danes popoldne ob 5. uri veselic, pri kater se vzpirizi: 1) „Otrok Marijina“, ali „Marijina sem hči“, novi igrokaz v 3 dejanjih; 2) „Naš malčki“, prizor malih deklic; 3) „Štiri žetel veseloigra v 2 dejanjih. — K obilni vdelež vabi vljudo družbeni odbor!

Danes, ob 6. uri popoldne priredi „Sentja kobska citalnica“ naznanjeno zabavo v dvorani DKO pri Sv. Jakobu.

T. K. „Quo vadis“. Jutri, dne 26. t. m. se vrši odbovna seja v navadnih prostorih ob 18.30. — Predsednik.

* Slov. akad. tier. društvo „Balkan“ naproši tem potom „Društvene starešine in člane, k so že končali svoje študije, kakor tudi druge sive prijatelje in poedina društva, da daru jejo društvo odnosno mu prepušijo proti pr merni odškodnini knjige strokovnega in znanstvenega značaja sploh.

Društvo si je stavilo za cilj, da izpopolni svojo knjižnico, ki je le znanstvenega značaja ker je posameznim članom v današnjih razmerah zelo otežkočena nabava potrebnih knjig. V marsikateri privatni ali pa tudi ljudski knjižnici so knjige, ki leže takorekto zapraše ne in od katerih nima nihče nikake koristi.

Trdno smo prepričani, da bo imela ta prošnja dober uspeh.

Knjige naj se izročijo društvenim članom oz. odboru odnosno naj se javi naslov darovalca. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

Podrobnosti o velikanski tatvini v škodo tvrde Brunner. — Vrednoto plena prekaša milijon lir. — Zlikovci skušali prodati del ukradenih efektov v Benetkah? Škoda, ki jo trpi tvrda Jakob Brunner & figli radi tatvine, o kateri smo poročali v včerajšnji „Edinosti“, je veliko večja, kot se je prvotno domnevalo. Po natančnem inventarju se je doglalo, da so zlikovci odnesli za približno 1.120.000 lir plena, ki pa je za tatove relativne vrednosti, kajti pretežno večino tega ogromnega zneska predstavljajo vrednostni papirji in sicer: 574 akcij paroplovne družbe „Cosulich“, 1205 akcij „Banca Commerciale Triestina“ in 40 akcij „Cotonificio Udinese“. Skupna vrednost teh akcij znaša, računajoč po predvčerajšnji borzni kvotaciji, 949.497 lir. Ta znesek je treba odšteti od skupnega plena ker je izključeno, da se je tatovom v tem kratkem času posrečilo nvnovčiti te vrednostne papirje. Ukradene akcije bodo amortizirane in sodnim potom nadomeščene.

Na ta način preostaja zlikovcem ostali del plena: dragulji, katerih vrednost se ceni na približno 150.000 lir, znesek 19000 lir v gotovini, in 4500 lir v bonih „Consolidato Italiano“.

Policijsko oblastvo nadaljuje z vso vmeno preiskavo, ki pa dosedaj ni imela, kakor se zdi, nobenega uspeha. Bilo je aretiranih 30 oseb, med temi tudi nekaj žensk. Aretiranci so po večini znani vlomilci in tatovi, ki so imeli že večkrat opraviti z varnostnimi oblastvi. Dosedaj pa ni proti slehernemu od njih niti najmanjšega dokaza, kar se tiče te tatvine.

Včeraj se je v našem mestu razširila vest, da je nekdo skušal prodati v Benetkah del vrednostnih papirjev, ukradenih tvrdki Brunner. Govorilo se je, da se je predvčerajšnjim jutraj pojavil v uradu podružnice „Banca Commerciale Italiana“ v Benetkah, elegantno oblečen neznanec, ki je ponudil na prodaj 25 akcij „Banca Commerciale Triestina“. Omenjeni denarni zavod v Benetkah bi bil izvršil to kupčijo, da ni malo prej prejel iz Trsta telefončno vest o tatvini. Radi tega je tamonisti uradnik odklon

več vrednostnih papirjev. Rekel je neznanec, naj se povrne pozneje, a moža ni bilo več na spregled.

Tvrdka Jakob Brunner & figli, je sporazumno z zavarovalno družbo "Riunione Adriatica di Sicurtà", razpisala nagrado 20.000 lir, onemu, ki bi na katerikoli način pripomogel do izsleditve tatov.

Obupa čim brezposelnega mladeniča. Sinoči se je v svojem stanovanju v ulici Madonna št. 20 zadržal s solitrovo 23-letni brezposelni delavec Josip Šuman. Obupnemu činu mladeniča je prišla slučajno na sled neka ženska, stanujoča v isti hiši. Hitela je v zavod "Zelenega križa" ter obvestila o dogodku tamnošnega zdravnika. Ta se je nemudoma podal na označeno mesto ter izpral nesrečnemu mladeniču žolodec. Nato je dal zastrupljenca prepeljati v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v zelo nevarnem stanju v kirurški oddelku.

Iz pisem, ki so jih našli pri njemu, je razvidno, da je mladeniča prignala k obupnemu koraku beda, v kateri se je nahajal vsled dolgotrajne brezposelnosti; poleg tega je bil še nesrečno zaljubljen.

Dve aretaciji. Ker je ponaredil nekatere dokumente, na podlagi katerih je osleparil družbo "Compagnia Gen. Elettricità", pri kateri je bil nameščen, za znesek 9000 lir, je bil aretiran uradnik Ivan La Silva, stanujoč v ul. Ginastica št. 43. — Odveden je bil v zapor. — Predvčerajšnjim je bil v našem mestu aretiran vojak vojne mornarice, 20-letni Josip Piaggi, ker je pred par dnevi v Puli ukradel svojemu poročniku znesek 8360 lir in zlato zapuščino.

Nahaja se v vojaških zaporih, odkoder ga v kratkem odvedejo v Pulo, kjer bo prišel pred sodišče.

Vesti z Goriskega

Ceste na Goriskem. Mnoge ceste na Goriskem so v naravnost obupnem stanju, tako da bo kmalu postal prevoz po njih docela nemogoč. Ena iz malih dobrot minule vojne je bila, da nam je zapustila na Goriskem lepo omrežje dobrih cest, toda ta dobrota od dne do dne vedno bolj gine, ker so te ceste ravno tako zapuščene kot kamen na cesti ali pa kot pes brez gospodarja. Ministrstvo za javna dela namreč še ni izvedlo klasifikacije cest v državne, deželne in občinske, vsled česar se za ne ne brigajo niti država, niti dežela, niti občine, čestni odbori pa nimajo niti potrebnih sredstev za vzdrževanje cest niti veselja, ker s koncem tega leta prestopajo delovati.

Vred mnogih pritožb je sklical videnski prefekt sestankov predsednikov cestnih odborov, zastopnikov civilnega ženstva in deželnih tehnikov, da se poizkusi kak izhod iz tega težavnega položaja. Sestanek se je vršil v petek na videnski prefekturi, upamo, da ni bil brezuspešen.

Deželni kongres fašistovske stranke. V nedeljo dne 2. decembra se bo vršil v Vidnu deželni kongres fašistovske stranke. Dnevni red zborovanja ni bil še objavljen.

Občni zbor goriskega fašja. V torek se bo vršil občni zbor goriskega fašja, na katerem bo izvoljen tudi nov odbor, ki prevzame mesto dosedanjega komisarja vodstva fašja.

La Voce di Gorizia. Vred nespornost, nastalih med dosedanjim glavnim urednikom in pred upravnim svetom goriskega lista "La Voce dell'Isonzo", je list prenehal izhajati, mesto njega je izšel nov list pod imenom "La Voce di Gorizia", ureval ga bo gorški novinar Sofronio Pocarini. Mesto imena "Glas Gorice" bi morda dali novemu listu bolj primerno nazvanje, če bi ga krestili kot "Glas vpijočega v puščavi".

Zalostna obletnica. K premnogim žalostnim obletnicam, kakor krmskih dogodkov, požigov "Narodnih domov", ki jih je že in jih bo še praznovati slovenski narod v Italiji z boljo in gnevom v duši, se je pridružil še ena: obletnica obstoja "Nove dobe". Pred letom dni je položila menda dvanajstletica poštenih in značajnih mož temeljni kamen "Nove dobe", stavebnim materialom seveda je prišel in prihaja od drugod, ker drugače bi se stavba takoj zrušila.

Trg sv. Andreja. Plakati po mestu in po deželi, ki pa niso nič kaj posrečeni, opozarjajo na bližajoče se tržne dni in tudi na Travniku že kipi delo s postavljanjem stojnic.

Uganka, ki se ni razrešila. V torek je prenečeval v gostilni "Al Friuli" angleški bankir Mr. Askot William. Sobarici je naročil, da naj ga zbudi zgodaj zjutraj, ker odpotuje v vlakom, kar je sobarica tudi izpolnila, toda gošta že ni bilo več v sobi. Ker ji še ni plačal prenočnine, je sobarica stekla na postajo, kjer ji je tuje obnem s prenočnino podaril še bogato napitnico. Pri pospravljanju sobe, v kateri je prenečeval tuje, opazi pod posteljo veliko število papirjev in tujevo legitimacijo s fotografijo. Ti papirji pa so bili sami čeki, glaseči na razne svote in izplačljive na pokazanje pri vseh bankah v skupnem znesku 781.000 lir. Čeki se nahajajo na gorški kvesturi, ki se na vse močje načine trudi, da iztakne zagonetnega bankirja in da mu vrne njegove čke, toda dosedaj so ostali vsi njeni trudi brezuspešni. Večinoma se dogaja, da ljudje iščejo denar, tu pa je ravno nasprotno: denar išče lastnika. Tedensko poročilo z goriske fronte. Vred nastopivšega mraza, zapadlega snega in deževnega vremena je vladalo ta teden na gorški fronti precejšnje zatijšo, edinele na Sv. gori je prišlo do male praske.

PODLISTEK

Ljudmila Pivkova:

KRIMINAL

"Malo bom govorila z vami, ako dovolite, da izkusim, če se znam. Toda vem, da ne znam več. Češki sem govorila vslej samo s kuharicami."

"Saj govorite docela dobro," ji zatrujem. "Videti je, da ste bili v mladih letih na Češkem in to se ne zataja."

Sicer mi je pa odurna in moram se premagovati v njeni bližini. Čakam, da mi začne pripovedovati o svojem procesu, toda ničesar ne pravi o njem, temveč brblja o stvareh, do katerih mi ni. Madžarka in Herma sedita skupaj, zabavata se in gledata na naju z boka. Baronič pričenjan nemški odgovorjati, da bi oni dve ne mislili, da si pleteva zvezo proti njima. Baroniča pa prihaja v zaupni ton in mi svetuje, naj tukaj nikomur, prav nikomur ne verjamem. Vse, kar je tukaj govori, je laž in z nikomur se ne pogovarjate.

Ko pregledujem in pospravljam svoje reči, gledajo vse na mojo zalogo jestvin in pričanje razgovor o prehrani in Pragi. Morebiti imajo skomine poizkusiti mojega kruha, ki ga yidijo tri kolačke?

"Ali hočete poizkusiti prškega kruha?"

"Da, prosim!"

39 letni Benedikt Broniga iz Brandole pri Vicenci, ki je zaposlen pri konsorciju za nabiranje vojnega streliva, je prenašal nabrane granate na mesto razstreljevanja. Med potjo mu je zdrsnila ena granata iz rok ter je zadel s ob kamen eksplodirala. Broniga, ki je bil precej nevarno ranjen na obeh nogah, so prepeljali v gorisko bolnišnico, kjer so ga operirali.

Lahek način plačevanja dolgov. Calvi Giuseppe iz Neapolja je na zelo enostaven način plačeval svoje upnike. Svojim upnikom je podpisal menice in, ker se je mož zavedal, da na njegov podpis nihče ni ne da, je na menici pripisal še ime kakega znanega in uglednega trgovca kot poroka. Tako je podpisal trgovcu Mizzonu Ivanu dve menici, eno za 1500 lir drugo pa za 1000 lir v plačilo za razna dela in za poroka si je izbral kavarnarja Giulianija. Pred dnevi se je podal Mizzon z menicami na Banco d'Italia z namenom, da dvigne menične svote, toda tam so mu rekli, da na te menice nič ne dajo, ker je podpis poroka ponarejen. Mesto do denarja bi mož kmalu prišel v zapore, Calvi jo je pa med tem časom že porisiral.

Dobrodušni goriski trgovci bi se pač morali zavedati, da živimo v novi dobi.

Buren prizor na Korzu. V četrtek zjutraj sta dvigala brata Cubitta pri Kreditnem zavodu denar, dvignila pa ga je izvršilni organ, za katerim sta stala neizprosa upnika bratov Cubitta gg. Le Livre in Colletti. Brata Cubitta sta se podala z dolgim nosom in praznim žepom na ulico in kmalu za njima sta prišla tudi srečna upnika, toda le kratka je bila njihova sreča, kajti na ulici sta ju čakala besna dolžnika. Napad se je pričel s psovskimi, toda kaj kmalu so posegle vmes tudi pesti in palice. Boju so naredili konec šele neki častniki in meščani in kmalu na to so prišli tudi orožniki, ki so odpeljali upnike in dolžnike na orožniško postajo, vzrok spora, denar, so pa odnesli na sodnjo.

Ravnateljstvo kr. učiteljskega v Tolminu naznanja, da se v državnem zavodu v Fano (Marche) lahko sprejme več dijakov, ki bi hoteli pričeti oziroma nadaljevati naslednje študije: ljudsko šolo, gimnazij-licej, dopolnilno (komplementarno) šolo, obrtno šolo. Tem dijakom bi ne trebalo plačevati nikakih drugih stroškov glede vzdrževanja (stanarina, prehrana); zadostja, da prinese s seboj neobhodno potrebno perilo. — Da se sprejmejo v omnjeni zavod, je treba čim najhitreje poslati s prilogi opremljeno prošnjo županstvu mesta Fano.

Deseti brat v Gorici. Dramatični krožek v Gorici vpripori v soboto dne 1. decembra ob 20.30 in v nedeljo dne 2. decembra t. l. ob 15.30 (ob 3.30 pop.) v Trg. domu znano ljudsko igr "Deseti brat", ki jo je dramaturgiral po Jurčičevem romanu Fran Govekar. Dramatični krožek je nabavil za to igr povsem novo scenografijo in oder tehnično preuredil. Orkestralne točke bo izvajal orkester gor. godbenega sindikata. Ker so z upraviteljstvo te igre združeni veliki stroški, upamo da bo sl. občinstvo znalo ceniti poživljalnost in trud mladih diletantov in se udeležilo prireditve polnoštevilo.

Posebno opozarjamo naše okolitane na nedeljsko predstavo, ki je predvsem njim namenjena, ker se vrši dan pred običajnim trgom sv. Andreja. Predprodaja vstopnic od četrta do sobote zvečer v Narodni knjižnici, Via Carducci 7.

DAROV

V počestitev spomina pok. Ivana Gorkiča, očeta šolskega voditelja na Opčinah daruje "Gospodarsko-konsumno društvo" v Bazovici 50 lir Šolskemu društvu.

Na svatbi g. Drejčka Presla iz Bazovice je nabrala gdčna Zora Obrsnel lir 200 za "Šolsko društvo. Srčna hvala!

NAŠI DIJAKI STRADAJO. — SPOMINJAJTE SE POVSOD IN VEDNO DIJASKE MATICE!

Borznoporočila.

Trst, dne 24. novembra 1923

Valuta na tržniškem trgu.

avstrijske krome	0.11	0.13
avstrijske krome	0.0925	0.0930
čehoslovaške krome	68	67.50
dinarji	36.25	36.45
leji	11	11.50
merke	—	—
dolarji	33.05	33.20
francoski franki	125	125.50
švicarski franki	402	406
angleški funti papirnati	100.90	101.20

Tečaj:

Cosulich	350
Dalmatia	273
Gerolmich	1170
Libera Tricistina	373
Lloyd	1435
Lussino	680
Martiniolich	140
Oceanica	111
Premuda	603
Tripcovich	297
Ampela	465
Cement Dalmatia	403
Cement Spalato	230

Herma se je vrgla nanj in v trenutku je snedla svoj delež. Kdaj ga je snedla Madžarka, nism niti opazila, baronič je pa kritikoval.

"Tukajšnji kruh je boljši, videli boste."

"Veseli mi, kajti kruh je v Pragi istinito neokusen."

3. Red. Radovednost mojih sestanovalk v celici 194 je v glavnih točkah potolažena in sedaj se pretegujejo vsaka po svojem odriču, kakor so vajene. Ležanje je sicer prepovedano, toda po domačem redu jim je znano, kdaj počivajo paznice same in kdaj se je bati presenečenja.

"Položite se tudi vi," mi prigovarja Madžarka, "saj ste trudni!"

Utrujena sem zares. Posledice prečute noči in potovanja čutim po vsem telesu. Odrič pod oknom je nezaseden. Redke lesene late brez slamnjače so moje ležišče. Zavijam se v svoj plašč, z drugim plaščem se pokrivam, toda takega ležišča nism vajena. Trdo je in naj se obračam na levo ali na desno stran, povsod me tlačijo deske. Sedm mi je še najudobnejše, dasiravno me zebe.

Sostanovalkle molče in spe. Misli mi uhajajo k sestri in očetu, kje sta neki, na mater, ki menda ne ve o naši selitvi na Dunaj. — Tu na Dunaju imamo dobrega prijatelja, trgovca Chmelika, ki bo brez dvoma v skrbah, čim zve, da smo zaprti v njegovi bližini.

Mali oglasi

MLEKO od 100 do 300 litrov dnevno, se išče. Prejema se tudi na postaji. Mlekarna na debelo. Via S. Lazzaro 20, Rucker Fran 1653

HIŠA s sedmimi stanovanji v bližini pokopališča, pripravna za pekarno, s pečjo za 60 kg. kruha, se proda. Naslov v gostilni Via S. Maurizio 3. 1651

VRTNARJEM prodam pri Sv. M. Magd. hišo z dvema stanovanjema, hlevom, 1500 klatrov obdelanega vrta z nezmanjkljivo vodo. Pojasnila: Gostilna Via S. Maurizio 3. 1652

ZIMSKE SUKNJE od L. 160. — naprej se dobi pri šivilji Antoniji Mermolja Rieger, Via Commerciale. Sprejemajo se naročila za obleke, à jour na vsakem blagu in perilu. Rezanje blaga za šivilje. Delo točno in vaščeno. Cene zmernice. 1641

AGENTE za Trst in Istro išče zavarovalna družba. Pisati na "Agricola" — Trst, via Coronico 17. 1644

EGIPTOVSKI grafolog pove karakter in usodo življenja. Via Zonta 5/III, od 9—19. 1645

TRGOVINA jestvin, se proda takoj radi selitve. Pojasnila daje Millonig, buffet via XXX Ottobre 19. 1646

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Dobro postrežba. Cene nizke. Govori slovensko. Via Giulia 29. 1647

SLOVENSKA družina (3 osebe), s stalno službo, išče stanovanje, (dve sobi in kuhinjo). Naslov pri upravitelstvu. 1642

ČEVLJARSKI POMOČNIK, priden, sposoben za vsako delo, se išče. Via Gimnastica 28. 1640

VDOVEC, 50 let star, z malo penzijo in stalno službo, s svojim stanovanjem razumem tudi pri kmetijstvu, želi znanja z gospodinjstvom ali vdovo od 40—45 let staro, z malim premoženjem, v mestu ali na deželi. Ponudbe pod "Bodočnost" na upravitelstvo. 1643

POKVARJENA testenina za živino, se proda. Trgovina jestvin, via Udine 19. 1650

POROČNA SOBA, dve omarici, dve postelji, dve nočni omarici, umivalnik z marmorjem, dve stolici, miza, dve vzmeti, dve žimnice, dve 71750. — Skladišče pohištva, via Udine 25. 1649

MLAD URAĐNIK, absolvent "Slovenske trgovske šole" v Trstu, s štiriletno pisarniško prakso, zmožen slovenskega, italijanskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, išče stalne službe. Cenjene ponudbe pod "Zanesljiv" na upravitelstvo. 1630

AMERIKANCI, OBRTNIKI pozor! Proda se trgovska hiša, enonadstropna, na glavnem trgu v Cerknici, z vsem trgovskim inventarjem. V pritličju 1 kuhinja, 1 soba in trgovski lokal s hleto, v prvem nadstropju 5 sob. K hiši spada poslopje s tremi sobami in kuhinjo, mali vrt, hlev za 18 glav živine in v vodovod, skladišče za nekoliko vagonov blaga, navaden hlev s trgovsko tehniko, šupa in skedenj z lepim vrtom. Hiši pripada gozdna in pašniška pravica. Pri hiši se nahaja že vpeljana trgovina v živino. Pojasnila daje Ivan Zgonc, trgovec v Cerknici pri Raketu, Jugoslavija. 1632

ODDAJO se vnaem ulica Tesa št. 33 obširna skladišča z dvoriščem in stanovanje primereno za vsako obrt, posebno za lesno trgovino. 1633

270.000 Lit. razpoložljivih na vknjižbo po 8%. Dr. Godina, Trst, Torre bianca 41. 1634

ODVETNIŠKA pisarna sprejme izurjeno odvetniško uradnico. Ponudbe pod "1500" na upravitelstvo. 1629

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, Via Molino a vapore 3, II. Sprejema vsa popravila in uglaševanje po zmernih cenah. 6

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

KOVAC PURIČ v via Media št. 6 izdeluje štedilnike in železne rulete po ugodnih cenah. Prodaja štedilnike od L. 160. — naprej. (59)

ZALOGA pristnega, vipavskega vina, na debelo in za družino, po zmernih cenah. Via Tesa 47. 1577

DELIKATESNA trgovina v Ljubljani, z vinotčem, obstojča že 16 let, se proda pod ugodnimi pogoji kupcu enonadstropne vile. Naslov pri upravitelstvu. 1600

KROJAŠKI POMOČNIK, boljša moč, išče stalno službo. Plača po dogovoru. Gre tudi na deželo. Cenjene ponudbe pod "Boljša moč" na upravitelstvo. 1615

ZABNICE, ključavnice, ključ, mizarske klopi, obličji, pile, želji, vijaki itd. Zaloga železnine, Via Filzi 17. 1627

Vetajam in hodim po sobi, da se ogrejem. Na mizi leže karte, domač izdelek, toda jako lep. Napravila jih je baje "Fran Baronič". Poizkušam si zlagati pacijenco in karte mi dobro kažejo.

Madžarka se zabava s kartami večino dne, polaga sebi in vsem in tudi meni jih je razkladala kar prvi dan. Z zanimanjem zasledujem njeno delo, ker pozna več načinov razlaganja. Tudi baronič si kolaga po dvakrat in trikrat na dan karte, ki so nam prava dobrot.

"Ali imate poročila od svojega moža?" me vprašuje nenadoma Madžarka s svojega odra.

"V zadnji dobi nimam."

"Zdi se mi, da sem čitala nekaj. Bil je tukaj kosček strganega časopisa in čitala sem, da so nekje na tirolski fronti obsile več oficirjev — zaradi izdajstva, ki so ga odkrili."

SLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Montenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz — izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje, pisalnega i. t. d. papirnatih vreč ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

SREČA na prodaji še nekaj časa bom čakal, če ne oddam tujo restavracijo Zorko, na Opčinah, kakor je bilo že javljeno pred časom. 30.000 lir ostane lahko na amortizaciji. 1605

POSLOVODJA za mešano trgovino, najmanj 24 let star, zmožen slovenskega in italijanskega jezika se sprejme takoj. Plačilo po dogovoru. Spričevala naj se predložijo do 5. decembra t. l. "Občno konsumno društvo v Idriji." 1637

KROJAŠKI POMOČNIK za veliko delo se sprejme. Poznajelšek, krojačnica, via Carducci 36. Delo se odda tudi na dom. 1638

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Največja snaga. Tajnost zanjemca. Govori slovensko. Corso Garibaldi 23/I. 1506

Zobozdravnik
dr. Lojz Kraigher
specialist za bolezn i ustih in za zobeh
— sprejema —
v Gorici na Travniku 20 (Piazza della Vittoria 20)
od 9-12 in od 3-5. (63)

Kinematograf v Nabrežini
Danes od 3 1/2 ure pop. naprej
zadnje predstave krasnega dela
„Trpljenje in smrt
Jezusa Kristusa“
Vstopnina navadna. (64) Vstopnina navadna.

Dr. Leopold Mraček
in
Dr. Jan Linka
zobozdravnika
sprejemata od 9-1 in od 3-7.
Trst, Corso Vitt. Em. III. št. 24.

MOTORNA NAFTO
6 konjskih sil, s potrebnimi in
1 DINAMO
s podlago za električno razsvetljavo se
proda po zelo nizki ceni.
Naslov pri upravitelstvu „Ednosti“. 639

GIUSEPPE SPECHAR
TRST Via S. Caterina št. 7 (vogal Via Mazzini) TRST
naznanja cenjenim odjemalcem, da je prejel veliko izbero tu- in inozemskega blaga za moške in ženske obleke po konkurenčnih cenah
Specijaliteta: ANGLEŠKO IN ČEŠKO BLAGO

PFÄFF
je najboljši stroj za šivilje
je najboljši stroj za umetno vezo
je najboljši stroj za krojače
je najboljši stroj za čevljarje
je najboljši stroj za deželje
je najboljši stroj za šivilje
je najboljši stroj za umetno vezo
je najboljši stroj za krojače
je najboljši stroj za čevljarje
je najboljši stroj za deželje

Se toplo priporoča **ELIJA ČUK**, sodni izvedenec Piazza Cavour 9.

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu.
Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11
Izvršuje vse bančne posle.
Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje Dinarje. — Izvršuje nakazila Dinarjev v Jugoslavijo. Sprejema Dinarje na obrestovanje po dogovoru.
Vloge na knjižice v Lirah obrestuje
po 3 3/4 % netto
Vloge na tekoče račune po 4 1/2 %
Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.
Glavni sedež banke: LUBLJANA.
Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novisad, Ptuj, Sarajevo, Split.
Dolžniška glavnica Dinarjev 25.000.000.—
Rezerve: Dinarjev 20.000.000.—
Tel. št. 5-18, 22-98. Urađuje od 9 do 12 1/2, in od 14 1/2 do 16.

POSEBEN PETROLEJ
za ognjišča, peči in svetilke.
Zavod „ERGA“ Trst, Palestina 2 - Telefon 24-03.

POSESTVO
blizu železniške postaje Štore pri Celju, obstoječe iz 16 johov zemlje, lepe z opeko krite hiše, živinske staje in kozolca se proda za 150.000 Dinarjev.
Posredovalec je izključen. — Pojasnila daje Victor Wogg, Celje, Prešernova ul. 9.
Kranjčnica in posojilnica v Marezighu
registrovana zadruga z neomejeno zavezo vabi na

redni občni zbor
ki se bo vršil
v nedeljo, dne 2. decembra 1923, ob 9 zjutraj, v prostorih g. Innocenta Grimalda 4, s sledečim dnevnim redom:
1. Poročilo načelnikstva.
2. Poročilo nadzornikstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Odobrenje računskega zaključka za l. 1922.
5. Volitev načelnikstva.
6. Volitev nadzornikstva.
7. Slučajnosti.
MAREZIGE, 18. novembra 1923.
NACELNIŠTVO.

NB. Ako bi ob določeni uri ne bilo prisotno zadostno število članov, se bo vršil glasom 83 združnih pravil občni zbor pol ure pozneje in bo sklepal ob vsakem številu navzočih članov. (639)

Vrtinarji in kmetovalci, pozor!
Ne zamudite prilike!
Thomasova 21/ndra 16-20 % . . . L. 44— kv.
Superior 15-17 % . . . „ 35— „
Kalijska sol 30 % . . . „ 35— „
Apneni dušik 15-16 % . . . „ 120— „
Mehanični umetnih gnojil, že pripravljeno, in zelo priročno za uporabo, krompir, trite, tobak, cvetlice itd. . . 60— „
Kljajno apno gotovega učinka . . . 220— „
Spinat, širokolistna . . . 6-80 kg
Radit, krenjska dežlja, inkarnatka, lucerna, pesa in vsa druga semena največje kaljivosti in zamenjene čistote po zmernih cenah.
Za večje količine primerni popusti.
Sprejemajo se predložitve za vsakovrstne sadike, blitje in cepilne krasnega livra.
Krajevci dobijo gorjaka gnojila in semena pri trgovcu Frana Močiču, v Kozljah, in Koperčani pri trgovcu Antonu Benini v Kopru.
Ponudite nam drva, ogelje in druge pridolke.
KMETIŠKO-TRGOVNO DRUŠTVO D. Bolončić & Co.
Trst, Via Raffaella 2 - Tel. 36-75

Loterijske številke

izrečane dne 24. novembra 1923.

Bari	87	13	42	45	20
Firenze	66	89	50	21	2
Milano	11	60	3	6	62
Napoli	59	11	61	2	6
Palermo	40	38	49	20	30
Roma	73	85	59	41	12
Torino	66	34	60	70	87
Venezia	82	42	13	16	18

Gospodarstvo.

Gospodarski pregled

Eno leto fašistovske vlade je dalo italijanskemu tisku povod, da je položil račun o vladnih uspehih tekom tega časa. Naravno je, da je presojanje z raznih strankarskih stališč zelo različno, toda nepristranski poročevalci ne more zatajiti dejstva, da so se obljube, ki so jih dali strankini voditelji pred in ob nastopu vlade, uresničile le v majhni meri. Nepristranski poročevalci pa mora tudi priznati, da ni mogoče tako obširnega preosnovnega načrta izvesti tekom enega leta. Priznati mora tudi, da je imela fašistovska finančna politika gotove zunanje uspehe. Čeravno ni bilo mogoče tečaja lire zboljšati tako, kot je prorokoval Mussolini, je na drugi strani brezdvomno smatrati za uspeh, da so državni papirji, ki so sicer pričeli rasti že pred pohodom na Rim, ohranili svojo tendenco k dviganju. Tako kažejo 5-odstotni konsolidati, ki so padli za časa zasedbe po delavcih na 70 in si za časa fašistovske revolucije opomogli na 81, dvignili sedaj na 89, v zadnjem času ponovno tendenco navzgor.

Temu nasproti pa se ne sme tajiti, da so se splošna pričakovanja glede sanacije italijanskega proračuna z obsežnimi prihranki, izjalovila. Finančni minister De Stefani si je pridobil s tem, da je skušal spraviti državno knjigovodstvo v red, velike zasluge, ker si sedaj ustvari lahko tudi lajk o stanju državnih financ nekako sliko. Mesečna poročila o proračunskem stanju pomenijo v tem pogledu priznanja vreden napredek. Dosedaj je izšel tozadevni pregled samo še za čas po 30. septembra. Pregled kaže sorazmerno ugodni razvoj dohodkov tekom prvih treh mesecev tekočega proračunskega leta, čeravno ne v toliki meri kot v prejšnjih finančnih letih. Efektivni državni dohodki so znašali v finančnem letu 1919-1920 15 milijard lir, v finančnem letu 1920-1921 18 milijard in v fin. letu 1921-1922 19 milijard lir. V tekočem proračunskem letu moramo računati z zmanjšanjem, ki je zaenkrat preračunano na 1 milijardo. Vlada ni dosedaj napravila velikopoteznega in določeno zaokroženega davčnega načrta, ki bi v sedanjem trenutku nestanovitnosti svetovnega gospodarstva in denarne vrednosti, niti ne bi bil primeren. Na vsak način pa je vprašanje, dali so bile nekatere dalekosežne odredbe z ozirom na sedanje proračunsko stanje na mestu; tako n. pr. popolna odprava dolžnosti spremembe papirjev, glasečih se na primorskega in poimenena papirje, ki ni bila dovolj izpolnjena z ukrepi proti begu pred obdačenjem, kakor tudi popolna odprava zapuščenega davka pri dedovanju po sorodnikih. Odlični italijanski finančni politiki so že pred leti predlagali znižanje zapuščenega davka, vendar pa se ne morejo strinjati z najskrajnejšimi ukrepi vlade.

Tudi kar se tiče izdatkov zasluži proračun nekaj pozornosti. Iz vladnih objav je brezdvomno razvidno, da ni možno toliko prihraniti, kot so želeli vodilni državniki še pred enim letom. Predložena bilanca za prve tri mesece kaže, da je bilo od 12,5 milijard lir predvidenih izdatkov za ta čas, izdanih že 10,4 milijarde, tako da ima vlada do konca leta na razpolago samo še 2,1 milijarde, torej svoto, ki bi brezpogojno prekorajena, čeravno je treba upoštevati, da so bili nekateri redni in stalni izdatki izdani v predvideni višini za celo leto že v prvem trimestru. Doležila pa se, da so nekateri izdatki, posebno vojaške narave, daleč prekorajili predvideno svoto.

K najvažnejšim programatičnim točkam fašizma je pristevati razdravljajenje. Brezdvomno je, da se tako dalekosežen načrt ne da izvesti tekom enega leta, toda v nekaterih ozirom se vlada ni držala svojega programa, kot n. pr. pri udeležbi države pri železnih rudnikih Cogne, kakor tudi pri pridobitvi delnic Reške petrolejske čistilnice od strani države. Tudi razširjenje delokroga državne zavarovalnice kaže, da se ni vlada strogo držala svojega programa.

Kar se tiče trgovsko-političnih odnosov, ima večji pomen sklenitev italijansko-španske trgovinske pogodbe. Trgovsko-politični odnosi obeh »latinskih sestrskih narodov« niso bili dosedaj najboljši. Sporno jabolko je tvoril predvsem uvoz španskih vin v Italijo, ki je bil radi sorazmerno velikega vpliva italijanskih vinogradnikov na italijansko politiko popolnoma prepovedan. Sedaj pa je prišlo do sporazuma na sledeči podlagi: Italija dopušča uvoz določenega kontingenta španskih vin, pri čemur pa se bodo, kakor je bilo objavljeno, uporabile visoke postavke italijanske generalne carinske tarife. Na drugi strani pa se ne sme italijanski pridelek pri uvozu v Španijo obremeniti bolj nego dosedaj s posebnimi carinskimi doličami k tarifam španske carinske tarife, marveč naj več ali manj uživa iste ugodnosti, kot francosko blago, ne bo pa deležen prednosti, ki jih uživa v Španiji angleško blago. V očigledno dejstvo, da španski blagovni uvoz vedno bolj narašča in se je v zadnjih treh letih zvišal na 300 milijonov peset, ne moremo sedaj sklenjeni pogodbi odrekati gotovega pomena za italijansko trgovino, posebno ker prevladuje splošno mnenje, da bi se lahko sedanji

še precej piči izvoz industrijskih produktov v Španijo, znatno zvišal. Španija pošilja v zadnjem času v Italijo poleg surovin: ovčje volne, kož in svinca tudi industrijsko blago, kakor na pol izdelane kovinske produkte.

Splošno je znano dejstvo, da ne pri naša preobila žetev mnogo koristi, marveč čisto povzroči krize. To se je deloma pokazalo pri letošnji italijanski trgatvi, ki po zanesljivih podatkih kaže presega 70 milijonov hektolitrov, medtem ko je znašala v pretečenem letu komaj 35 milijonov hektolitrov. Posledica se je pokazala pri znižanju cen namiznemu vinu, kar pa pride za konsumente v poštev le v manjši meri. Cena 9-odstotnemu vinu je padla n. pr. na 50 lir za hektoliter. Konsument pa plača zanj kljub temu 90 lir, ker je državni in občinski davek v Italiji izredno visok. Ti visoki davki in doklade so dovedli do omejitve konzuma v Italiji sami, v inozemstvu pa ovira uvoz abstinence v severnih deželah Evrope in v Zedinjenih državah Amerike. Ker poleg tega italijanska vina v inozemstvu le težko tekmujejo s španskimi in francoskimi vini, je italijanska vinska produkcija navezana skoraj izključno na domači trg, ki pa naravno ne zmora tako velike produkcije kot jo izkazuje letošnje leto. Vinogradniki so za odpravo državnega davka, ki pa bo zelo težko dovoljena. Verjetno pa je, da bo država vplivala na bistveno znižanje občinskih doklad.

Književnost in umetnost

Šest mešanih in moških zborov zložil Venturini. Zopet nov delavec na kulturnem polju iz onega stanu, ki nam je dal že toliko vrlih, za naš duševni napredek zaslužni mož, da si brez njih ne moremo predstavljati narodnega življenja v Jul. Krajini. G. Venturini, učitelj v Trstu, je poklonil narodu šestero pesmi za mešani, oziroma moški zbor.

Pesmi, prvorojenčki g. skladatelja, so mehko zasajani, ki jih ziblje vseskozi snivajoča sladka melodija. O, kako bi se oplenili ti prvorojenčki, da jih je poljubila ona gorka Griegova harmonija! Vse žilice v njih bi se okrepile z bujnim življenjem. Prva pesem »Deklica in punčka« na besede K. Široka nadkrijuje po vsebini in slogu vse ostale in daje poročilo za višje poletje g. skladatelja. V tej pesmi se doživlja izrazito in resnično predstavlja v nepotvrjeni obliki tako, da celo ponavljanje ene in iste periode v neizpremenjeni obliki (druga perioda %) da, da je tako ponavljanje ovirano z estetičnega stališča, vendar ne moti in ne dolgočas. Med ostalimi petimi zbori prednjači »Poslednja noč« po svojem navdihu in po izpeljavi, le da se v njej, kakor tudi v ostalih pesmih oglašata stara struna melodije. V pesmi »Oblaka« povzroča nekoliko monotoni-je vedno ponavljajoča se ena in ista ritmična oblika. Na splošno uvidevamo iz predstojnih pesmi, da se veselo-naivni značaj v tvorenju g. skladatelja bolj uveljavlja, nego resni. Tako resna »Kam« daleč zaostaja za drugimi.

Par tiskovnih pogreškov in dve ortografski napaki v »Poslednja noč« v 18. in 24. taktu, kjer naj se čita as mesto gis, si lahko popravi vsak pevovodja.

G. skladatelj je vzel svoje prve pence pogumno iz miznice. Prav je storil, da ni posemal onega, ki drži svoje tvorbe v temini predala.

Skladbe priporočamo našim pevskim zborom. Na prodaj so v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici. Viktor Šonc.

Antonio Carneca

LIVARNICA železa in kovin.

V skladišču Via Enrico Toti št. 4, tel. 438 vedno v zalogi: Plošče za štedilnike, različni in pečice, zaklopnice za ližake, bronasti drogi, podgrejnjaki in medeni drogi za zaveso. Srejemajo se vsakovrstna naročila.

Brill

se rabi v najmanjši množini in daje, vsled izbornih snovi, iz katerih sestaja, čevljem bliščečo svetlost. Kdor ga rabi, prihrani mnogo.

Zaloga domačih vin.

Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine **Via Cunicoli 3**, na drobno in za družine **Via Giuliani 32**. Telefon 19-80.

Priporoča se lastnik **FR. ŠTRANCAR** 550

OBIŠČITE
NOVO PRODAJALNO USNJA
In potrebščin za čevljarje
MARCOVICH
Via XXX ottobre 15 (prej Caserma)
Kjer najdete vse po najnižjih cenah.

Primorci!

Zamenjam hišo v Ljubljani, Udmat, Bohoriceve ulice št. 5 z enako vredno hišo ali posestvom v Trstu, Opčine, v Gorici, Opatiji, Reki, Postojni, Il. Bistrici, Sežani. — Pri hiši se nahajajo še druga poslopja i. s. Mala pritlična hiša s tremi malimi stanovanji, lep modern blev za tri konje, velika lopa za vozove in shrambo, velik sadni in zelenjadni vrt, vse ograjeno in skupna parcela.

Posestvo se lahko ogleda na licu mesta. Ponudbe: M. Gradinar, Trst, Sv. Ivan 519.

ŠIRITE „EDINOST“

OSOLJENA ČREVEŠA

prvovrstnih domačih in inozemskih trvdv prodaja po konkurenčnih cenah

TOFFOLI & Co
Trst - Via Malolica 17 - Trst
Telefon 36-92. (624)

Najvišje cena plačujem za
K O Ž E
kun, zlatie,
lisic,
dihurjev, vider,
jazbecov, mačk, vavric, kriov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH
Trst, Via Cesare Battisti št. 10
II. nadst., vrata 16 35
Sprejemajo se pošiljke po pošti.

Znana slovenska trvdka

Josip Kerševani mehanik, puškar in trgovec

GORICA - Stolni trg št. 9 (desno) - GORICA

se priporočam slavemu občinstvu za nakup najboljših šivalnih strojev Original Mundlos nem. šk. tovarov, katere jamčim za dobo 25 let. — Brezplačen pouk v umetnem voženju, krpanju in šivanju. — Imam v zalogi tudi najboljša dvokolesa znamke Columbia ameriških tovarov, za katero jamčim 2 leti, ter vse dele spadajoče v mehanično in puškarsko stroko. (56)

Delavnica in popravilnica, Gorica, Stolni trg št. 5

Zaloga Lutzovih peči!

Postavlja na dom po zmernih cenah. Zastopstvo: Križe Maks, Postojna, trgovina železnice.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Via Pier Luigi da Palestrina 4, pritličje
Obreštuje navadne hranilne vloge po

5%
Večje vloge, vezane na odpoved po dogovoru.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun **1% v DINARJIH** ter jih obreštuje pod najboljšimi pogoji.

Trgovcem otvara tekoče čekovne račune. Posoja hranilne pušice na dom.

Daje posojila na poročstvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 8—13. Poštno hranilnični račun št. 11/1927. Tel. 16-04.

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.
Delniška glavica Lit. 15.000.000 — popolnoma vplačana.
Glavni sedež: Trst, Via S. Nikolò 9 (Lastna palača). — Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo
potom zaveznega zavoda

Jadranska Banka v Beogradu Ljubljani in Zagrebu
in njenih podružnic v glavnih mestih Jugoslavije.

Daje kreditne na nakup blaga, subvencije na blago. Inkasi efektov in računov. Informacije. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih.